

GRIGORE ALEXANDRESCU- BETWEEN CLASSICISM AND ROMANTICISM

Elena- Andreea POPA
PhD Student, University of Pitești

Abstract: This paper tries to illustrate the way that Classicism and Romanticism represented the main source for Grigore Alexandrescu's formation as an authentic Romanian writer. The writer developed the social and historical poetry as part of his Romantic part, but on the other side, he created fables and epistles that revealed his classical formation. His literary power and authenticity are proved by his literary creations, Grigore Alexandrescu being considered the first modern writer.

Keywords: Romanticism, Classicism, Pre-romanticism, poetry, fable.

Istoriile literare¹ admit că începutul romantismului francez corespunde apariției *Meditațiilor poetice* a lui Lamartine, în 1820. Spre deosebire de romantismul altor țări, cel francez împânzește variate sectoare: poezie, istorie, teatru, proză, critică, pictură, sculptură chiar și viziunea socio-politică ajungând în a schimba mentalitatea și gustul pentru frumos al europenilor.

Contrar Țărilor Române, romantismul din Franța s-a afirmat prin lupta dusă împotriva absolutismului ce impunea o literatură clasică; primul val de romantici (Dumas, Lamartine, Vigny, Hugo,) fiind împotriva unei burghezii non-valorice, al cărui nucleu era banul și avaritatea ca premise ale succesului; pe fondul unei lumi degradate elegia, lirica personală par formele optime în exprimarea dezamăgirii, a deziluziei.

Romanticul se retrage în adâncurile sinelui, renunțând la primitivismul lumii și reușind în același timp să creeze o lume proprie în care să poată medita și apoi crea. În concepția lui Lamartine, poetul romantic se identifică cu „zeu prăbușit care-și amintește de ceruri”² („ un chemin mystérieux qui mène vers des espaces intérieurs), ce nu poate atinge latura divină decât prin meditație, recucerind împărăția prin lirica sa. Poezia romantică își dezvoltă valențe dramatice în lupta dintre bine și rău, divin și efemer, înger și demon, rezultând a fi de factură creștină.

Stăruința scriitorilor de a ajunge la nivelul artistic occidental face cunoscută literatura universală, capodoperele lui Lamartine, Alfred de Vigny, Alfred de Musset Byron, Balzac sau Victor Hugo devenind prototipuri ale noi literaturi.

Se relevă că Alphonse de Lamartine, Alfred de Vigny și Alfred de Musset, „ revigorează poezia prin abordarea sensibilă a temelor romantice – iubirea, natura, timpul, geniul, viața și moartea – în formula unor specii ca meditația, pastelul sau elegia”.³

¹Bedier,1960; Adam A., Lerminier G., Morot-Sir E., 1967; Mitterand H., 1984; Faguet E., 1923 – 1936; Ion A., 1981; Lanson, 1970.

²Lamartine, 1849, Tome I, p. 268- 324

³Coțofan, Balan, 2001, p. 75

Lamartine va avea cel mai mare succes, întrucât păstrează în romantismul lui variate trăsături clasice, la fel cum romantismul românesc se consolidează pe structuri clasice, Marius-François Guyard plasându-l chiar la interferența celor două curente. H. Guillemin⁴ îl identifică aparținând secolului XVIII, iar Pierre Moreau⁵ demonstrează că forme ale clasicismului au rămas închistate în romantismul poetului, însă armonia muzicală apare ca noutatea a liricii timpului, părând a continua încercarea de a fascina a lui Chateaubriand.

Ceea ce apare ca element clasic în lirica lamartiniană constă în echilibrul construcțiilor sau versificația uniformă, Marcel Schaettel opinând că „el contribuie la impresia de seninătate clasică (în defavoarea melancoliei romantice, mai mult elegiacă decât pasionată) și de euritmie cam moale care a fost recunoscută la Lamartine”⁶

Volumul *Meditații poetice*, îi asigură recunoașterea originalității lirice, meditația romantică ne mai fiind utilizată până atunci; astfel recurge la meditație religioasă sau filosofică, alterând ritmul și structura versurilor, oscilând între stări contradictorii.

Deși criticat pentru lexicul simplist, uneori învechit, pentru limbajul mediocru și apariția unor greșeli gramaticale, imaginea de prim poet romantic francez nu-i este afectată.

Modalitatea de receptarea a liricii lui Lamartine diferă de la un scriitor la altul. Devenind popular odată cu publicarea volumului *Meditații poetice*, lirica sa conturează poeziile lui Vasile Cârlova, cât și opera de incipit a lui Grigore Alexandrescu și Ion Heliade-Rădulescu.

Încă din primele versuri ale poeziei cârloviene, *Înserare* se resimt emanațiile romantismului, eul liric integrându-se naturii, ce devine propriul univers. La o examinare mai atentă, corpul liricii se aseamănă izbitor cu *L'isolement* (*Însingurarea*) aparținând lui Lamartine: „Întorc a mea vedere în urmă, înainte, În dreapta sau în stînga, cînd sus, cînd iarăși jos,/Și-oriunde priviri multe a desfăta fierbinte”(*V. Cârlova, Înserare*,) și „De colline en colline en vain pourtant ma vue,/ Du sud a l'aquilon, de l'aurore au couchant,/Je parcours tous les points de l'immense etendue.” (Lamartine, *L'isolement*). Se constată că marele merit al lui Cârlova este de a adapta și a promova scheletul liricii lamartinienne în prima jumătate de secol XIX.

Referitor la lirica lui I.H. Rădulescu, strânsa legătură cu opera lui Lamartine, rezultă ca o consecință a traducerilor întreprinse din volumul *Meditații poetice*, în urma căreia îmbrățișează tehnica descrierii de natură, conturarea unor sentimente sau interpretarea lor.

Secțiuni întregi din *Toamna* sau *Poetul murind*, *La moartea lui Cârlova*, *Trecutul*, par desprinse din lirica lamartiniană, ceea ce-i va determina stilul, fără a afecta construcția artistică, întrucât poetul român tinde spre cosmos, atenuând sentimentele de tristețe irevocabilă. Heliade, nu se limitează doar la un autor francez, dovada fiind elegia *Trecutul* în care are ca sursă de inspirație, *Les preludes a lui Victor Hugo*.

⁴Guillemin, 1942, p. 92

⁵Moreau, 1932, p. 78

⁶Schaettel, 1943, p. 67

Modelul poetului francez este mai proeminent în cazul liricii lui Grigore Alexandrescu, în special în descrierea spațio-temporală a liricii de incipit. În *Umbra lui Mircea. La Cozia, Trecutul, Răsăritul lunii. La Tismana, La mănăstirea Dealului, Mormintele. La Drăgășani.*, reminiscentele lamartiniene nu se rezumă doar la descrierea peisagistă, ci mai ales la impregnarea stării de singurătate, întristare și contemplare a eului liric.

Demarând primele schimbări în materie de lirică romantică pe un teren prea puțin tatonat, Grigore Alexandrescu rămâne un desăvârșit exponent al romantismului preeminescian, însuși Mihai Eminescu elogiindu-l în *Epigonii*: „Și ca Byron, treaz de vântul cel sălbatic al durerii,/ Palid stinge-Alexandrescu sînta candelă a sperării,/ Descifrînd eternitatea în lumina unui an”. Versurile relevă apariția unui Lamartine al spațiului mioritic, făcând referire la lirica nopții, a meditației romantice, a ruinelor.

Lui Alexandrescu i se recunoaște latura clasică întrucât promovează rațiunea și echilibrul, iar elementele romantice din meditații sau elegii îi întregesc cealaltă latură, firea lui artistică se clădește pe simbioza celor două curente literare.⁷

Meritul lui Grigore Alexandrescu derivă din faptul că : „Într-o parte a ei poezia lui Grigore Alexandrescu este cea mai puternică expresie a lamartinismului la noi” adăugând că: Meditația, reveria, armonia în natură, religiozitatea, rugăciunea, oceanele; imensitățile sunt ele marelui poet francez. Cîteodată viziunea capătă un aer cețos ossianesc și reflecția o hohotire byroniană. Toate acestea se găsesc însă, muzicalizate, și la Lamartine”⁸.

Însă lirica lui Alexandrescu nu este doar o imitație a romanticului francez, întrucât și acesta apeleză la „petite poésies” a secolului XVIII, dezvoltată din operele lui Horațiu sau Petrarca, care voiau să se retragă departe de tumultul orașului, spre a duce o viață liniștită. Meditând în mijlocul naturii, Alexandrescu leagă sublimul peisajelor de trecutul glorios, încercînd versurile cu semnificații politice sau religioase.

În funcție de tematica abordată, lirica lui Alexandrescu a fost împărțită în poezie erotică, istorică și socială de către Mircea Angheliescu⁹ sau poezie erotică, religioasă, socială și patriotică de către Eugen Lovinescu¹⁰ Ținând cont de faptul că lirica socială este strâns legată de tematica istorică și patriotică, se va face referire la poezia erotică, religioasă și socială.

În cazul poetului pașoptist, lirica erotică gravitează în jurul iubirii sub forma unei căutări neîntrerupte a ființei iubite, pe care o găsește din pură întâmplare: „ Am cătat-o-n pustiuri, am cătat-o în lume,[...]O chemăm cu - nfocare, dar nu vrea a-mi răspunde:/ Te-ntâlnii, iubită, și-n ochii-ți o găsesc!”¹¹(*Eliza*). De altfel, poetul pașoptist înglobează acestei teme o serie de antiteze între suferința inadapării la lumea exterioară și fericirea alimentată de iubire: „ Nu știu, dar la atîtea rele nesuferite,/ Ce asupra-mi adesea se par a fi unite,/ Singur amorul este izvorul fericit,/ Ce fără încetare ,m-adapă cu

⁷Cf. Călinescu, 1986

⁸Călinescu, 1962, p. 109

⁹Angheliescu, 1973

¹⁰Lovinescu, 1925

¹¹Alexandrescu, 1957, p. 139

uitare..."¹²(*Așteptarea*).

Dacă tema patriotismului, a morții deține variate interpretări, în cazul iubirii, într-o manieră preromantică, Alexandrescu alege ipostaza iubitei admirată de la depărtare: „ Din ceața vecinicei, stea blândă, luminoasă,/ Te văz lucind departe, departe de trecut;”¹³ (*Încă o zi*); împrumută din lirica lui Ovidiu, chiar Sapho, ideea că nici o altă femeie nu poate fi asemănată cu cea iubită de poet: „ Căci toată-a mea viață îți fu ea închinată,/ Căci alt decît iubirea-ți ea nu avu mai sfânt,/ Căci tu ești încă astăzi dorința-mi neschimbată/Și visu-mi cel din urmă aicea pe pământ.”¹⁴(*Încă o zi*).

De la Petrarca, Alexandrescu va împrumuta, asemeni preromanticilor autentici, melancolia provocată de distanțarea față de ființa divinizată, întreaga natură simțind emoția așteptării: „ Parcă te văz, frumoasă, de fluturi ocolită/ Zburdalnicei lor trupe cu grație zîmbind,/ Cununa modestiei pe fruntea-ți împletită,/ A inimilor tineri slăvire priimind.”¹⁵(*Mulțumirea*) încât deznădejdea devine inevitabilă despărțirii, culminând prin descrierea unor stări morbide.

Ceea ce caracterizează poezii preromantici și inclusiv pe Grigore Alexandrescu este dorința de a atinge fericirea, ascunsă fie sub chipul iubitei, al unui prieten sau al credinței. Căutarea aceluia ideal propriu, reiese din trăsăturile sugerate iubitei, asupra cărora eul reflectă într-un cadru natural:„ Ziceam: o zi ca alta și tot același soare!/ În lume vedeam chinuri, pe ceruri vedeam nori. / Le privesc cu Eliza: totul schimbat îmi pare, / Cerul este cu stele, câmpiile cu flori.”¹⁶(*Eliza*) Pentru poetul pașoptist nu neapărat despărțirea de iubită provoacă durere și deznădejde, iubirea în sine este simțită ca un conglomerat de stări contradictorii; iubirea putând fi un „vecinic chin”(*Când dar o să guști pacea*), „o nebunie”(Prieteșugul și amorul), „focul”(*Nu, a ta moarte...*), un „ amor ce adoarme și legi și datorie,/ Ce slava umilește, ce n-are nimic sfânt”(*Când dar o să guști pacea*), dar deține și note pozitive : „ Încă o zi cu tine, o zi de fericire,/ În dulcele extazuri ce simț când te privesc:/ Încă un ceas..., un zâmbet...Adânca mea iubire/ Izvoarele nădejdei mai mult nu o hrănesc”(*Încă o zi*). Distanțarea îi antrenează imaginația poetului, preferând misterul în defavoarea apropierea și retrăirea unor scene din trecut; încearcă astfel, să se sustragă realității pentru a medita asupra emoțiilor.

În poeziile lui Lamartine precum *Insolement, Le Lac, Dieu, La Providence, Souvenir*, etc sub pretextul unei iubiri neîmplinite se ascund preocupările metafizice ale poetului ce oscilează între liniștea sufletească și îndoială. De fapt, întreg volumul *Harmonies poétiques et religieuses*(1830) conține versuri închinare și adresate divinității, Lamartine cercetând tot ceea ce îl înconjoară și căutând dovezi care să demonstreze existența lui Dumnezeu.

În aceeași manieră romantică, Grigore Alexandrescu scrie versurile religioase, însă lirica sa este mai puțin ortodoxă decât cea europeană, întrucât atitudinea preromantică cultivată de Grigore Alexandrescu se axează pe analizarea sentimentelor,

¹²*Ibid.*, p. 143

¹³*Ibid.*, p. 106

¹⁴*Ibid.*, p. 107

¹⁵*Ibid.*, p. 156

¹⁶Alexandrescu, 1957, p. 140

ajungând „ într-un proces gradat de îmbogățire la expresia unei simțiri colective.”¹⁷

În cercetarea lui Fisher¹⁸ asupra poeziei *Rugăciune*, sunt descoperite influențe preromantice provenite de la Young, Deille, Lamartine și Pope; se întrevide aceeași aspirație, dar nu spre concilierea religioasă, cât spre virtute, continuând astfel o idee iluministă, a simțului moral. De fapt, toate mijloacele artistice sunt antrenate de etică, moartea și ororile naturii jucând rolul unor judecători divini. Rămâne remarcabilă forța artistică a lui Alexandrescu, de a încărca un nucleu clasic cu sentimente, ajungându-se la „ o literatură morală, dar inspirată din viața sufletească”.¹⁹

O altă temă romantică abordată în lirica alexandresciană este tema morții, fenomen cu multiple valențe și variate interpretări. Eul liric, izolat, devine conștient că soarta sa este diferită de a celorlalți și simte durere conștientizării destinului nefast: „ Și frigul mă-ngheață; e umed pământul;/ De ziduri, de lanțuri eu sunt ocolit;/ Aici suferința așteaptă mormântul,/ Căci legile lumii așa au voit.”²⁰ (*Ucișorul fără voie*), durere ce alimentează dorința de a atinge absolutul.

Această contemplare a morții apare în opoziție cu natura, ce renaște an de an, deseori aducându-se în discuție valoarea simbolică a cimitirului, dovadă a efemerității omului. Nu puține sunt poeziile ce o abordează: G. Asachi în *Mormântul*, Mumuleanu în *Mormântul*, iar Grigore Alexandrescu în *Cimitirul*. nu face altceva decât să accentueze intensitatea romantică. Certitudinea morții dezvoltă durerea și deznădejdea eului, care dorește să se izoleze și recurge la perioada infantilă, ca unică amintire a fericirii.

Preluat de la clasici și cultivat în lirica romantică este și motivul luntrei pe o apă învolburată, semnificând instabilitatea vieții și sfârșitul fatal. La Alexandrescu, apare poezia cu titlul sugestiv *Barca*: „ Din rătăcita-mi barcă, ce-o las la întâmplare,/ Ochii mei către ceruri uimit îi ațintez; / Seninul lor însuflă sfială și mirare;/ Eu mă rog în tăcere, vărs lacrimi și mă-ncrez.”²¹ (*Barca*), motivul luntrei pierdute fiind mereu potențat de prezența morții.

Se cultivă o tendință de comparare a vârstelor cu anotimpurile: „ După vara cea bogată/ Vine iarna-ntăritată/...Primăvara,-a ei zâmbire, / De ce-nvie- a ta simțire/...Până n-ajungi timpul rece,/ Bucură-te de natură”²² (*Prieteșugul și amorul*). Motivul toamnei este încărcat cu valențe lirice, simbolizând tristețea, singurătatea, „ca metaforă pentru vârstă” ,dar „ nu ca o marcă a bătrâneții, ci ca un reflex al meditației asupra omului și destinului său în univers”²³: „ Al toamnei dulce soare se pleacă la apus,/ Și galbenele frunze, pe dealuri semănite,/ Simțiri deosebite în suflet mi-au adus.”²⁴ (*Meditație*).

În încercarea de a găsi liniștea interioară, Alexandrescu rămâne imun oricărui factor extern, el dispune de un cadru amplu în care-și caută echilibrul interior,

¹⁷ Angheliescu, 1971, p. 246

¹⁸ Alexandrescu, 1957, p. 450

¹⁹ Angheliescu, 1971, p. 242

²⁰ *Ibid.*, p. 89

²¹ Angheliescu, 1971, p. 123

²² *Ibid.*, p. 97-98.

²³ *Ibid.*, p. 146

²⁴ Alexandrescu, I, p. 116

dezamăgit de himerele efemere: „Sătul de mari nimicuri ce nu dau fericirea,/ Cătând în viață pacea, și-n pace mulțumirea,/ Ca răul fără nume, aș trece neștiut.”²⁵(*Așteptarea*).

Asemeni preromanticilor autentici, pentru Grigore Alexandrescu singurătatea este condiția atingerii echilibrului interior ce nu poate fi găsit decât în mijlocul naturii, peisajul devine catalizatorul trăirilor lirice sau elementul de contrast al suferinței. Natura devine reflexia eului liric, tăcerea și nostalgia fiind amplificate de întunericul nopții, deoarece tăcerea deschide vocea interioară și eliberează melancolia. Întunericul cere tăcere, dând naștere unei lumi, terifiante, înspăimântătoare, abisală²⁶: „Apoi, negură deasă lumina-ntunecează;/ Fantome d-altă lume șoptesc, mă înconjur.”(*Un ceas e de când anul trecu*).

În lirica lui Grigore Alexandrescu, cadrul predilect meditației este cel al nopții, întrucât dispar contururile lumii efemere, făcând loc „manifestărilor esențiale, gândurilor, revărsării unui preaplin sufletesc pe care viața cotidiană și solară îl domină, îl ascunde.”²⁷ Liniștea nopții trezește spiritul ce creează alte lumi: „Noaptea în aste locuri n-are de loc tăcere;/ Totul se mișcă, umblă, dar toate sînt părere;/ Vîntul, umbra mă-nșală cînd crez a o vedea./ luna aci s-arată, aci iar s-ascunde: / Abia cîteodată întunericul pătrunde...”²⁸(*Așteptarea*). Poetul chiar ajunge să identifice sufletul cu noaptea: „Întunecimea nopții care încă domnește,/ Ca un om ce cu viața se mai luptă murind,/ Se-mprăștie cu-nctul, treptat se risipește/ Și-n umbra dimineții se pierde-ngălbenit.”²⁹(*Candela*).

În centrul peisajului nocturn domnește luna, element definitoriu în lirica romantică, simbolizând nădejdea. Luna este încărcată doar cu valențe pozitive, Grigore Alexandrescu recurge la acest simbol pentru a atinge profunzimea în meditație: „Aici p-aste ruine cu mîndre suvenire/ Privesc cum orizonul se umple de făclii,/Cum luna în tăcere s-arată să inspire/ Cîndiri religioase l-ai lui Apolon fii.”³⁰(*Miezul nopții*), de fapt, întreg universul liric al lui Grigore Alexandrescu se întinde sub lumina lunii.

Axându-se pe descrierea generală, Alexandrescu recurge la natură ca la o simplă unealtă preromantică, fără a avea o „revelație bruscă a peisajului”³¹ deși este primul care o vede drept o „prezență complexă, însuflețită de ființa omului, de o viziune particulară, colorată afectiv.”³²

Chiar de la apariția primului volum de poezii, Alexandrescu se distinge printr-o atitudine drastică, întrucât suferința rupe legăturile cu lumea, Lovinescu considerând că nostalgia lui nu e „smulsă numai din atmosfera romantică a timpului, ci e sinceră și adevărată.”³³ Mircea Angheliescu este cel care observă schimbarea atitudinii poetului pașoptist față de aceleași amintiri; pentru Alexandrescu realitatea se modifică în

²⁵*Ibid.*, p.143

²⁶Angheliescu, 1971, p. 151

²⁷*Ibid.*, p. 153

²⁸Alexandrescu, I, 1957, p. 142

²⁹Alexandrescu, I, 1957, p. 93

³⁰*Ibid.*, p. 137

³¹Angheliescu, 1971, p. 159

³²*Ibid.*, p. 159-160

³³Cf. Grigore Alexandrescu, ed a II-a, București, 1928, p. 95

concordanță cu scopul artistic,³⁴ tristețea fiind de cele mai multe ori relevată într-un cadru senin: „ Zefirul printre frunze misterios suspină,/ E limpede-orizonul și cerul luminos:/ A râurilor șoaptă...Dar unda lor e lină/ Iar sufletu-mi e-n valuri, n-am soare seninos”³⁵(*Miezul nopții*).

Încercând să abordeze patosul, Alexandrescu simte nevoia să apeleze la procedee retorice, precum invocațiile sau comparațiile ce nu pot fi individualizate, rămânând „ în general retorice, abstracte, lipsite de determinanți sau cu determinanți fără putere evocatoare.”³⁶Numărul variat al acestor figuri stilistice ajută la detașarea meditației lirice de cadru, acesta fiind reprezentat de un colț de natură convențional abordat, în manieră preromantică.

Odată cu apariția ediției din 1838, aceste procedee stilistice scad fiind înlocuite de metafore subtile, tonul poetului devenind mai onest și contemplativ, abordând „ o atitudine implicită, nu declarată.”³⁷, lirica sa devenind confesiune: „ Adio! N-am cuvinte/ Să-ți arăt tot ce simte/ În astfel de minaturi, mîhnit, sufletul meu/ E o durere mare/ Și suferinți pe care/ A le simți poci numai; a le descri mi-e greu.”³⁸(*Inima mea e tristă*).

În timp, lirica lui Alexandrescu străpunge cele mai profunde învelișuri ale spiritului, însușindu-și melancolia, încât se vede nevoit a renunța la invocații în favoarea „adresării directe către un partener ipotetic”³⁹: „ Spune-mi, scumpă Elizo, ce este fericirea?/ Pe ce țărături răsare, ce loc îi e plăcut?”⁴⁰(*Eliza*).

Descrierea se restrânge și devine mult mai expresivă, devenind un mediu propice meditației lirice: „ Când caii, repezi, ageri, cu coame răsfirate,/ Cu nările aprinse, cu gurile spumate,/ Mușcând de neastâmpăr zîbala ce-i ținea,/ Izbînd subt ei pămîntul și răsuflând omorul,/ La sunete de luptăpe cîmp își lua zborul,/ Ca vulturi ce în aer o pradă ar vedea”⁴¹(*O impresie*).

Încă de la începutul carierei sale, Alexandrescu a scris elegii și meditații, dar „Meditația a aflat însă trăsături mai precise și și-a definitivat denumirea odată cu *Méditations poétique*(1820) și cu *Nouvelles méditations*(1823) ale lui Lamartine.”⁴²

Pornind de la comemorarea poetului romantic Byron, Lamartine sprijină cauza grecilor, generalizată în tema luptei pentru libertate națională, schițând în acest fel lirica socio-politică: *Bonaparte, Le Désespoir (Méditations)* sau *Les Révolutions*.

În 1847 apare capodopera politică *Histoire des Girondins*, care a jucat rolul de catalizator pentru Revoluția din 1848, legenda lamartiniană fiind desăvârșită prin implicarea lui Lamartine în viața politică a Franței.

Încă de la apariția primului volum de poezii(1832), Alexandrescu dezvăluie trăsăturile romantice prin apelarea la natura nocturnă, prin simbolistica ruinelor ce aprofundează meditațiile și setea de absolut. Versurile emană tensiunea sufletească,

³⁴ Angheliescu, 1971, p. 161

³⁵ Alexandrescu, 1957, p. 138

³⁶ Angheliescu, 1971, p. 162

³⁷ *Ibid.*, p. 163

³⁸ Alexandrescu, 1957, p. 145

³⁹ Angheliescu, 1971, p. 164

⁴⁰ Alexandrescu, 1957, p. 139

⁴¹ *Ibid.*, p. 82

⁴² Iosifescu, 1965, p. 48-49

atingând note depresive: „ Din sânul maicii mele, născut în griji, necazuri,/ Restriștea mi-a fost leagăn, cu lacrimi m-am hrănit,/ Ca ale mării repezi și groaznice talazuri,/ De vântul relei soarte spre stânci am fost gonit.”⁴³ (*Adio la Târgoviște*).

Tema patriotismului a fost de asemenea, potențată de romanticii europeni și se va plia nevoilor scriitorilor din prima jumătate de secol XIX, Alexandrescu dezvoltând-o în lirica sa în strânsă legătură cu imaginea ruinelor. Sentimentul de admirație față de trecutul glorios reprezentând în primă ipostază inacceptarea realității deziluzionante, însă se observă că ascunde în fapt idealul național. Grigore Alexandrescu reușește să răsfângă melancolia, dezamăgirea asupra întregii poporului român, dezvoltând o conștiința colectivă, așa cum este cazul poeziei *Anul 1840*. În această poezie, autorul conturează intens imaginea tiranilor „ neînsemnați pitici” ce conduc poporul, dincolo de legi; mai mult decât atât, Alexandrescu este conștient că tiranismul nu trebuie particularizat, redus la individ, întrucât el reprezintă un întreg sistem. Speranța că totul poate fi îndreptat este moderată de dezamăgirile din trecut, ajungând să vadă cu scepticism viitorul: „ Să stăpânim durerea care pe om supune/ Să așteptăm în pace al soartei ajutor;/ Căci cine știe oare și cine ne va spune/ Ce-o să aducă ziua și anul viitor?”⁴⁴ (*Anul 1840*).

Constantă este viziunea reformatoare, care-l motivează pe Alexandrescu să critice abuzurile nobilimii, împărțirea injustă: „ Timpul trece, omul piere, dar a patriei iubire/ E averea cea mai rară, cea mai scumpă moștenire/ Ce de la părinți de merit nobili fii o priimesc.” (*Unirea Principatelor*) dovedindu-și noblețea.

Raportarea la poporul atinge nivelul de identificare cu acesta: „ Eu nu îți ceiu în parte nimica pentru mine:/ Soartă-mi cu a mulțimii aș vrea să o unesc;/ Dacă numai asupra-mi nu poți s-aduci vreun bine,/ Eu râm d-a mea durere și o disprețuiesc.”⁴⁵ (*Anul 1840*) încât devine vocea conștiinței naționale.

Lirica lui Alexandrescu este plasată în punctul de pornire al literaturii române moderne, iar poetul are meritul de a crea o poezie închinată adevărului, pusă sub lupa analizei interioare ce răzbate „ vegetația cam incultă și cam stufoasă a limbii și prozodiei.”⁴⁶

Într-o operă de mică întindere, el reușește să înglobeze „ raționalismul, senzualitatea și tendința pedagogică a luminilor; fandoarea sentimentală a petrarchismului; saga adumbrată de îngrijorare a neoanacreonticilor; melancoliile și sensibleria preromantismului și romantismului.”⁴⁷

Bibliografie:

Alecu, Viorel, *Curentele literare în literatura română*, București, Editura didactică și pedagogică, 1971.

Alexandrescu, Grigore, *Poezii și proză*. Chișinău: Litera, 1998.

⁴³ Alexandrescu, 1957, p. 251

⁴⁴ Alexandrescu, 1957, p. 85

⁴⁵ *Ibid.*, p. 87

⁴⁶ Cornea, 1966, p. 108

⁴⁷ *Ibid.*, p. 109

- Anghelescu, Mircea, *Introducere în opera lui Grigore Alexandrescu*. București: Minerva, 1973.
- Bădescu, Horia, *Grigore Alexandrescu- parada măștilor*. București: Albatros, 1981.
- Călinescu, George. *Grigore Alexandrescu*. București: E. P. L., 1962.
- Cornea, Paul, *Originile romantismului românesc*. București: Minerva, 1972.
- Dragomirescu, Ghe. N., *Dicționarul figurilor de stil*. București: Editura Științifică, 1995.
- Ghiță Florea, Simona Iacob, *Literatura română în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*, Ediția a 3-a, București, Editura Fundației „România de Mâine”, 2006.
- Iosifescu, Silviu, *Preface of Grigore Alexandrescu*. Opere. Vol.I. București: ESPLA, 1957.
- Ivașcu, George, *Istoria literaturii române*. București: Editura Științifică, 1969.
- Păcurariu, Dimitrie, *Clasicism și Romantism*. Studii de literatură română modernă. București: Albatros, 1973.
- Popovici, Dimitrie, *Romantismul românesc*. București: Albatros, 1972.